

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

"A projektet támogatja az Európai Unió Phare Programja."



Kurt Lewin Füzetek 4.
Multikulturális Európa

Felelős kiadó: Ligeti György Ph.D
Szerkesztő: Ligeti György Ph.D, Gelsei Gergő,
Mán-Várhegyi Réka, Vargha Lili
Jogi szakértő: Dr. Nagy Róbert
Olvasószerkesztő: Vecsernyés Gábor
Tördelés, grafika: Radák Gábor
Nyomdai munkák: Kintner Attila

Kiadja: Kurt Lewin Alapítvány
1136 Budapest, Balzac u. 17-19.
Telefon: (1) 411-0940, e-mail: kla@kla.hu

ISBN 963 86724 0 4 Ö
ISBN 963 86724 4 7

© Kurt Lewin Alapítvány, 2005.

MC 176.881



2009.

Multikulturális Európa
KLA Füzetek - A toleranciáért

1. Az európai ember



FELADAT

Mit gondolsz, milyen az „európai ember”?

2. Európa népei és országai¹

A görög mitológia szerint Európé egy föníciai királynő volt, aki nagyon megtetszett Zeusznak. Az isten egy fehér bika alakját vette fel, s mikor a lány felmászott a hátára, elragadta, és Kréta szigetére vitte. Itt született meg közös gyermekük, a legendás Mínosz király.

Idővel azután Európából földrajzi elnevezés lett.

Eleinte csak Közép-Görögországot jelentette, majd Kr. e. 500 táján már a Hellásztól északra fekvő makedón és thrák területeket is ezzel a névvel illették.

Európa fogalma azután egyre tágult, egyre nagyobb területet neveztek így. Hérodotosz már három részre osztotta a világot: Európára, Ázsiára és Lüdiára (Afrika).

Az *Európa* szó eredetét leggyakrabban a görög *eurüs* (széles) és *opsz* (arc) szavakra vezetik vissza. Más vélemények szerint a szó sémi eredetű, és az *ereb* (naplemente) szóból eredhet. A szintén hasonló latin *eurus* szó keleti szelet jelenti.

Európáról, a kontinensről aztán sok mindent elneveztek: embereket, állatokat, tévécsatornát, társas- és számítógépes játékokat,



¹ Az alábbi összeállításban elsősorban a <http://en.wikipedia.org/> és a <http://www.lonelyplanet.com> weboldalt használtuk.



kenyérsütő gépet, nylonharisnyát, görkorcsolyát vagy éppen zenekart...

FELADAT:

Miért izgalmas dolog szerinted Európában élni?

Milyen hatással van a te életedre Európa? Például ma reggel óta milyen formában befolyásolta az életedet?



Azon a kontinensen, amelyet Európának nevezünk, jelenleg 47 ország található.

FELADAT

Az alábbiakban megismerhetsz ezek közül néhányat egy kicsit jobban. Mely országok hiányoznak a sorból?

Görögországtól északra, Szerbiától és Montenegrótól délnyugatra, Macedóniától nyugatra fekszik **Albánia**, Európa egyik legszegényebb országa. Az albánok is megtapasztalták, hogy mit jelent a több évszázados török uralom és a kommunista diktatúra. Csak-hogy Albániát mindkettő sokkal jobban átformálta, mint Magyarországot. A török megszállás során majdnem a teljes lakosság muszlimmá lett, a kommunizmus idején pedig az ország rendkívüli mértékben elszigetelte magát a világtól, még a többi hasonló országgal is alig tartotta a kapcsolatot. Az országban élők 98 százaléka albán, csupán egy nagyon kicsi görög kisebbség él itt. Ugyanakkor majdnem kétfélmillió albán él az ország határain kívül, legnagyobb részük a szomszédos Koszovóban.

Albánia területe nagyjából harmada Magyarországénak (28 748 km²), három és fél

millióan lakják, a főváros neve Tirana. Az ország leghíresebb szülőtte nem más, mint Teréz anya. Ha Albániában jársz, figyelj arra, hogy az a fejbólintás, ami nálunk igent jelent, náluk nemet, és ami nálunk nemet jelent, az náluk igent!

FELADAT

A lakosság fele ma is a mezőgazdaságban dolgozik. Szerinted milyen következményekkel jár ez az emberek és az ország életére?



Andorra egy kevesek által ismert hercegség a Pireneusokban, Franciaország és Spanyolország között. Az országban általában több turista tartózkodik, mint helybéli, nem meglepő, hogy gazdaságuk az idegenforgalmon alapul. A történelem viharai alig érintették ezt a csöppnyi országot, parlamentáris demokrácia is csak 1993 óta van, mivel addig egyszerűen nem volt rá szükség. Andorrának saját pénze sincs, jelenleg az eurót használja, habár nem teljes jogú tagja az Uniónak. Korábban spanyol pesetával, illetve francia frankkal lehetett fizetni az ország területén.

Területe csupán 468 km², és mindösszesen 69 150 lakosa van. A főváros neve Andorra la Vella. A miniatűr leghíresebb szülőtte Montserrat Caballé operaénekesnő. Különlegesség, hogy az andorraiak saját országukban kisebbségben élnek (33%), náluk többen vannak a spanyolok (43%). Élnek itt még portugálok (11%) és a franciák (7%) is.

FELADAT

Milyen érzés lehet szerinted andorrainak lenni?



Nyugati szomszédunk **Ausztria**, amelyet sokan neveznek Magyarországra „sógorának” vagy „nagy testvérének” a közös történelmi múlt, az Osztrák-Magyar Monarchia miatt. Az ország német neve – Österreich – azt jelenti, hogy „keleti birodalom”. Ausztria tagja az Európai Uniónak, a hivatalos nyelv a német. Azon kevés országok közé tartozik, ahol úgynevezett jóléti társadalom van.

A területe 83 853 km², vagyis kicsivel kisebb, mint Magyarország, s ugyanez igaz a lakosságra is, mivel alig több, mint nyolcmillióan vannak. Kilencven százalékuk német anyanyelvű osztrák, a többiek jórészt kelet-európaiak. A legjelentősebb a szlovén kisebbség, de a keleti Burgenland tartományban és Bécsben magyarok is élnek.

Az egész világon ismert osztrákok Arnold Schwarzenegger és Niki Lauda, vagy a közelmúltban Nobel-díjat kapott író, Elfriede Jelinek.

FELADAT

Mit jelent Ausztria a te életedben? Milyen pozitív és negatív következményei vannak számodra, hogy ez az ország a nyugati szomszédunk?

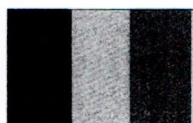


Kevesen tudják, de **Azerbajdzsán** is Európa része. Az ország a Kaukázusban található, keletről a Kaszpi-tenger, északról Oroszország, nyugatról Grúzia és Örményország, délről pedig Irán határolja. 1991-ben, a Szovjetunió felbomlásával vált független állammá, azóta a Független Államok Közösségének a tagja. A többi európai államhoz képest Azerbajdzsán meglehetősen öreg ország, legalább 3000 éves.

Majdnem akkora, mint Magyarország (86 600 km²), és közel nyolcmillióan lakják, a főváros neve Baku. A hivatalos nyelv az azerbajdzsáni. Az országban majdnem kilencven százalékban azeriek élnek, jelentős (5% fölötti) az orosz és az örmény kisebbség. A lakosság többségében muszlim, de jelen vannak különböző keresztény vallások is. A világhírű sakkozó, Garry Kimovich Kasparov is azerbajdzsáni.

FELADAT

Mi jut eszedbe a Független Államok Közösségéről?



Belgiumot négy ország – Hollandia, Németország, Luxemburg és Franciaország – határolja. Ez egy igazán gazdag, ugyanakkor kicsi ország, és telis-tele van műemlékkel, műalkotással, sörrrel, csokoládéval és bürokráciával. Hollandiával és Luxemburggal hárman alkotják a Benelux államokat. Az ország egyike az Európai Unió alapítóinak. Történelem során a szomszédos hatalmak sokszor feldúlták, és – a belgákkal mit sem törődve – előszeretettel harcoltak egymással az ország területén.

Területe 32 545 km², mégis egy kicsivel több lakosa van, mint Magyarországnak! Fővárosa Brüsszel, amely egyben az Európai Unió központja is. Az ország keleti felében a holland nyelvű flamandok, nyugatiban a francia nyelvű vallonok élnek, az ország délkeleti részében pedig jelentős (70 000 fő) német kisebbség él. Mindhárom népcsoport nyelve hivatalos nyelv. Belgium sok híres festőt adott a világnak, így például Pieter Bruegelt és Pieter Paul Rubenst. És ne feledkezzünk meg Hercule Poirot-ról, aki ugyan soha nem létezett, de annál többen ismerik az Agatha Christie detektívregényeiből.

FELADAT

Belgiumban egy különleges kisebbséget alkotnak a bürokrata. Mit gondolsz, miért? Lehet-e róluk kisebbségként beszélni?



Bosznia-Hercegovina egykor Jugoszlávia része volt, de a délszláv háború után, az 1990-es években függetlenné vált. A véres polgárháború nemcsak a különböző nemzetiségek békés együttélésének vetett véget, de szétzilálta a gazdaságot, tönkretette az infrastruktúrát, és nagyon sokan vándoroltak ki az országból.

Az Adriai-tenger, Horvátország, Szerbia és Montenegró fogják közre a két részre, a Bosnyák-Horvát Föderációra és a Szerb Köztársaságra osztott országot.

Kisebbség területű, mint Magyarország, (51 129 km²), lakosainak száma meghaladja

a négymilliót. Fővárosa Szarajevó. Három nemzetiség él az országban: a muzulmán bosnyákok, az ortodox szerbek és katolikus horvátok. Az ország híres szülötte Ivo Andric, Nobel-díjas író.

FELADAT

Szerinted mi állt a délszláv háború hátterében?



Csehország is egyike azoknak az országoknak, amelyek 2004 május elsején, Magyarországgal együtt csatlakoztak az Európai Unióhoz. Annak idején a kommunista blokk országaihoz tartozott, majd a rendszerváltás idején, Csehszlovákia felbomlása után vált függetlenné.

Az itt élők 95 százaléka cseh nemzetiségű. Az országban élnek még szlovákok, németek, romák, magyarok, ukránok és lengyelek.

Kisebb, mint Magyarország (78 866 km²), de több, mint tízmillió lakosa van. Fővárosa Prága. Az ország híres szülötte például Milos Forman, filmrendező.

FELADAT

Milyen város lehet szerinted Prága? Keress képeket róla, figyeld meg, hogy mely pontjai ismerősek számodra, annak ellenére, hogy esetleg élőben sohasem láttad.



Finnország köztársaság, Európa északi részén található, Svédország, Észtország és Oroszország között, a Finn-öböl partján. A finnek nyelvrokonaink, a magyar után az ő nyelvüket beszélik legtöbben. Ha Finnországba megyünk, és kiderül, hogy magyarok vagyunk, bizonyára sokan szeretettel fognak vendégül látni minket. Az országban élők 92 százaléka finn, de van egy jelentős (5,5%) svéd kisebbség, rajtuk kívül oroszok és észtek élnek még itt. Két hivatalos nyelv van, a finn és a svéd.

A lakosság nagyon nagy része az ország déli részén él, s minél északabbra megyünk, annál kevesebb emberrel találkozhatunk.

Majdnem négyszer akkora, mint Magyarország (338 144 km²), de csak kicsit több, mint ötmillió ember lakja. Fővárosa Helsinki.

Érdekeség, hogy a finnek hóban-fagyban képesek biciklizni, állandóan szaunáznak, a télapót pedig úgy nevezik, hogy Joulupukki.

FELADAT

Nézz utána, milyen viszonyban voltak és vannak egymással a finnek és a svédek? Ismersz-e még hasonló történeteket?



Hollandia Európa észak-nyugati részén található, az Északi-tenger partján. Legnagyobb része a tengerszint alatt fekszik. Ez az egyik legsűrűbben lakott hely a világon.

A valódi Hollandia valójában csak egy része az általunk így neve-

zett országnak, ugyanúgy, ahogy Anglia is csak része az Egyesült Királyságnak.

Akkora, mint a Dunántúl, (41 526 km²), viszont több, mint 16 millióan lakják. Fővárosa a soknemzetiségű Amszterdam. Két hivatalos nyelv van, az egyik a holland, amelyet a lakosság nagy része beszél, és a fríz, ami csak a lakosság pár százalékának az anyanyelve. A holland politika Európában talán a legliberálisabb. Hollandiában van sok szélmalom, sokféle sajt, sok fapapucs és még több tulipán, ezeken kívül pedig jóléti társadalom és rendkívül magas életszínvonal (2004-ben ötödik volt a világon).

Az országnak nagyon sok híres szülötte van, köztük sok a festő, mint például Vincent van Gogh vagy Piet Mondriaan.

FELADAT

Hollandiában azonos neműek is házasodhatnak egymással. Mit gondolsz, miért megy olyan nehezen az, hogy más országok is lehetővé tegyék ezt a saját állampolgáraik számára?



Írország a harmadik legnagyobb sziget Európában. Ez a kontinens legnyugatibb országa, legközelebbi szomszédja az Egyesült Királyság. Az itt élők rendkívül barátságosak, a felmérések és a tapasztalatok is azt mutatják, hogy egész Európában itt a legkisebb az

idegengyűlölet.

Az ősi ír nyelvet csak kevesen beszélik, a lakosság jelentős részének angol (egy speciális, írországi dialektus) az anyanyelve, és az írt, mint egy idegen nyelvet az iskolában sajátítják el.

Területe 84 116 km², vagyis csak egy kicsit kisebb Magyarországnál. Fővárosa Dublin. Írországból nagyon sok világhírű művész indult, mint például az író George Bernard Shaw vagy a U2.

FELADAT

Írország és az Egyesült Királyság között hosszú ideje húzódik egy furcsa konfliktus. Mit gondolsz, mi áll a háttérben? Mitől olyan nehéz megoldani?



Lengyelország köztársaság, Európa közepén helyezkedik el. Korábban Magyarországgal együtt a kommunista blokk országaihoz tartozott, s velünk együtt csatlakozott az Európai Unióhoz 2004 május elsején. A Lengyel Királyság ugyanakkor jött létre, mint Magyarország. Lengyelország is azon európai államok közé tartozik, amelyeket történelme során a szomszédos hatalmak többször elfoglaltak és felosztottak egymás között.

Területe több, mint 312 ezer négyzetkilométer, tehát sokkal nagyobb Magyarországnál, több mint 38 millióan lakják. Fővárosa Varsó.

Régen ebben az országban számtalan nemzetiség és etnikum élt, de ma már a lakosság 97 százaléka lengyel. Rajtuk kívül élnek még itt németek, ukránok, litvánok,

zsidók, beloruszok. Az ország híres szülőtte II. János Pál pápa vagy a híres science fiction szerző, Stanislaw Lem.

FELADAT

Hallottál már a lengyel-magyar barátságról? Szerinted milyen történelmi okai vannak ennek?



Lettország köztársaság, Európa északkeleti részén található, a Balti-tengerpartján.

Szomszédai Észtország, Litvánia, Oroszország és Belorusszia. 1991-ig a Szovjetunió része volt, azóta független ország, s rendkívül dinamikusan fejlődik. 2004-ben Magyarországgal együtt lépett be az Európai Unióba.

Telis-tele van erdőkkel és folyókkal, az arra járó turisták pedig a helyiek nagy vendégszeretetéről is beszámolnak.

Területe 64 589 km², és alig többen lakják, mint Budapestet (2 331 500). Fővárosa Riga. A lakosság 60 százaléka lett nemzetiségű, 30 százalékot tesz ki az orosz kisebbség. Élnek itt még beloruszok, ukránok, litvánok, lengyelek is.

Az ország híres szülöttjei Mihail Barisnyikov balettáncos vagy a filozófus Isaiah Berlin.

FELADAT

Mit tudsz a Balti országokról? Milyen szempontból lehetnek hasonlóak Magyarországhoz?



Málta egy parányi sziget a Földközi-tengeren, az „olasz csizma” orrától délnyugatra. Ugyanakkor lépett be az Európai Unióba, mint Magyarország. Annyira kicsi, hogy autóval egy óra alatt el lehet jutni az egyik végéből a másikba – feltéve, ha nincs dugó. Van egy kicsi fővárosa, Valetta, itt található a nagyobb múzeumok és a fő vásárló utca. Ezen kívül számtalan falu van itt, melyek közül több valamilyen speciális funkciót tölt be. Van például külön bulizós falu, ahol nem lakik senki, de este 9 után mégis megtelnek az utcák emberekkel.

A 316 km² területű szigetet kevesebb, mint 400 ezer ember lakja, de ezzel mégis az egyik legsűrűbben lakott ország a földön. A lakosság elsősorban olasz, francia, spanyol és brit ősök leszármazottaiból áll, és az angol mellett egy különleges hangzású nyelvet, a máltait beszélik. Az ország hivatalos nyelve a máltai és az angol.

A 316 km² területű szigetet kevesebb, mint 400 ezer ember lakja, de ezzel mégis az egyik legsűrűbben lakott ország a földön. A lakosság elsősorban olasz, francia, spanyol és brit ősök leszármazottaiból áll, és az angol mellett egy különleges hangzású nyelvet, a máltait beszélik. Az ország hivatalos nyelve a máltai és az angol.

FELADAT

Mit gondolsz, hogy egy olyan kis sziget, mint Málta, hogyan válhat az EU fontos szereplőjévé?



Románia Európa délkeleti részén, a Balkánon található, ez az ország a keleti szomszédunk. Magyarországnak egészen különleges kapcsolata van Romániával, amit hajlamosak vagyunk területi kérdésekre leegyszerűsíteni, pedig ha egy magyar és egy román egy

nyugat-európai országban találkoznak egymással, akkor rövid beszélgetés után azt tapasztalhatják, hogy egészen hasonló módon látják a világot.

Területe 238 319 km² és több, mint 22 millióan lakják, fővárosa Bukarest. A lakosság 91% román, jelentős a magyar (6,6%) és a roma (2,5%) kisebbség, rajtuk kívül élnek még az országban ukránok, németek, oroszok és törökök.

Románia híres szülőtte a dadaista Tristan Tzara vagy a vallástörténész Mircea Eliade.

FELADAT

Hogyan kerülhetnének közelebb szerinted egymáshoz a románok és a magyarok?



Törökországnak csak a kisebbik része tartozik Európához, területének legnagyobb része Kis-Ázsiában található. A huszadik század elejéig a mai Törökország területén volt az Ottomán Birodalom központja.

Törökország híres a konyhájáról, a mozijáról, és a rengeteg arannyal és bazárral teli Isztambulról, amely egykor Európa egyik legvirágzóbb birodalmának, Bizáncnak volt a fővárosa.

Hatalmas ország, hiszen 780 580 km² a területe, és több mint 68 millióan lakják. Fővárosa a közvélekedéssel szemben nem Isztambul, hanem Ankara. A lakosság többsége (80%) török, rajtuk kívül sok kurd (15%) él az országban, valamint örmények, szírek, arabok, zsidók, romák, bosnyákok, levanteiek, cserkeszek, grúzok. Az utóbbi harminc évben nagyon sok törökországi vándorolt el a szülőföldjéről, főleg Németországba, Hollandiába, Franciaországba és Oroszországba, ahol immár jelentős kisebbséget jelentenek.

Az Európai Unióhoz való csatlakozási kérelmével erősen megosztja a közvéleményt.

Híres török például a nagy mesélő és filozófus Naszredin Hodzsa és az énekes Tarkan.

FELADAT

Milyen előnyei és hátrányai lennének Törökország csatlakozásának az Unióhoz? Sorolj fel legalább ötöt-ötöt mindkettőből.



FELADAT

Milyen etnikai és nemzeti kisebbségekkel találkozhatasz Európá szerte?

Milyen vallási kisebbségekkel?

Milyen más típusú kisebbségek vannak még Európában?

Milyen viszonyban van egymással Európa és az Európai Unió?

Miért jó Európának az EU és miért nem jó? Milyen hatással van a te életedre?

3. Európa rövid története





FELADAT

Ha megnézed a képeket, mi az, ami eszedbe jut róluk?

Tudod-e, hogy mit ábrázolnak?

Szerinted milyen hatással volt Európára az, amit az egyes képeken látsz? Milyen hatással volt a te életre?

4. Európa projekt

A következő feladatot 4-5 fős csoportokban oldjátok meg. Minden egyes csoport választ magának egy képet, s azáltal egy témát, amely nem más, mint a képhez kapcsolódó kor, illetve történet. Dolgozzátok fel az adott kort, az adott eseményt. Gyűjtsetek olyan képeket, dokumentumokat, szépirodalmi alkotásokat, amelyek az adott korról szólnak, és kapcsolódnak a képen látható eseményhez is. Ezek segítségével próbáljátok meg kinyomozni, hogy mi minden látható a képen. A végül készíttetek egy 5-10 perces bemutatót, amelyen keresztül megmutatjátok a többieknek, amit a legérdekesebbnek találtatok. Legyen az a cél, hogy megtaláljátok, mi az, ami csak ekkor és csak itt volt jelen!

1.) Pablo Picasso: Guernica

Az 1937-ben készült festmény a *Guernica* nevű spanyolországi, baszk kisváros elleni légitámadást örökíti meg.

Keressetek információkat a kép festőjére vonatkozóan, gyűjtsetek irodalmi részleteket, interjúkat, filmrészleteket, amelyek a témáról szólnak. A korszaknak nagyon jellegzetes politikai és társadalmi viszonyai voltak, kíséreljétek meg azt is bemutatni.

2.) A Moszkva tér

A kép a budapesti Moszkva térről készült a harmincas években. Abban az időben hétvégén a pesti polgár kirándulni járt, ezért kiment a Retek utcai megállóhoz, és felszállt a 83-as villamosra, amivel a Hűvösvölgybe vagy a 81-es villamosra, amivel Zugligetbe jutott el.

Mutassátok be ezt a különleges korszakot, jellemezzétek különböző források alapján például az adott időszak közlekedését, akár össze is hasonlíthatjátok azt a mai helyzettel. Beszélgetsetek olyan emberekkel, akik éltek a harmincas évek Budapestjén. A beszélgetést magnóra is rögzíthetitek, s lejátszhatjátok a többieknek egy diavetítéssel összekötve. Mutassátok be a háború előtti Budapest sajátosságait.

3.) A holokauszt és Varsó

A kép 1943 májusában készült. Ez az egyik legismertebb fotó a XX. századi holokausztról. A képen náci rohamcsapatok katonái hajszolják végig a varsói gettó lakóit a városon, függetlenül azok nemétől vagy életkorától.

Mutassátok be a világháború Varsóját, illetve magát a gettót. Magyarazzátok el a többieknek, hogy mit jelent a gettó kifejezés. Gyűjtsetek olyan dokumentumokat, interjúrészleteket, vagy akár mai törvényeket, amelyekből több szemszögből megérthetjük azt, hogy mit jelent egy nemzetiség, vallási vagy etnikai kisebbség üldözése.

1.)



2.)



3.)



5. Nyelvek

FELADAT

Mit jelenthetnek az alábbi kifejezések magyarul?

tack
ordbok
God morgon!
God middag!
God afton!
Hej da, Adjö!
Skal!
God aptit!
Hur star det till? Hur mar du?
Tack bra.
ja
nej
Ungern
ungrare
Jag alskar dig.
vån
dessert, efterrätt

Hány nyelvet beszélnek szerinted Európában?

Azt szokták mondani, hogy az ember ahány nyelvet beszél, annyi világot ismer. Mi jut erről eszedbe?

6. Irodalom

FELADAT

Az alábbi szövegrészeket különböző európai íróktól valók.

Vannak-e az idézetekben olyan jellegzetességek, melyek alapján kitalálhatjuk a szerző nemzetiségét?

SPANYOL

Miguel de Cervantes Saavedra: Don Quijote
részlet

Don Quijote élt az engedéllyel - bár az sem tartotta volna vissza, ha nem adják meg -, és közelebb léptetett a csoporthoz, megkérdezte az első rabot, mit követett el, hogy így szomorú sorsra jutott. Ez azt felelte: szerelmes volt.

- Csupán ezért? - kérdezte Don Quijote. - Hiszen ha a szerelmeseket gályákra viszik, már én is régen ott emelgetném az evezőlapátot.

- Nem olyan szerelem ez, mint kegyelmed gondolja - felelte a gályarab -, mert én egy fehérneműs kosár iránt gerjedtem szerelemre, s oly hevesen szorítottam magamhoz, hogy mégse bocsátottam volna el, ha az igazságszolgáltatás erővel el nem veszi tőlem. Tetten értek, kínpadra se volt szükség, kimondták az ítéletet, százat kaptam a hátamra s hozzá még három esztendő a galérián, ennyi az egész.

- Mi az a galéria? - kérdezte Don Quijote.

- A galéria: gálya - válaszolt a fegyenc, aki mintegy huszonnégy éves siheder lehetett, s piedra-hitai születésűnek vallotta magát.

NÉMET

Thomas Mann: Varázshegy
részlet

Lassan tűnt tova az idő, a várás végtelennek rémlett. Két és fél perc múlt el, mikor az óramutatókra nézett, már aggódva, hogy a pillanatot elszalasztotta. Száz és száz dolgot művelt, tárgyakat vett föl és letett, kilépett az erkélyre, anélkül hogy unokatestvérével észrevétette volna magát, nézegette a tájéket, ezt a havasi völgyölet, mely lelkének jó ismerőse volt, minden alakzatával: ormaival, rajzos peremeivel és bérctetőivel, a „Brembühl” balfelől előreugró díszletével, melynek gerince harántosan lankásodott lefelé erre a helyre és oldalát zordon erdő fődte, jobbfelől azokkal a hegyláncolatokkal, melyeknek nevét szintén tudta és az alpesi szirtfallal, mely a völgyet innen nézve, délen mintha bezárná, letekingetett a tetőkert utaira és virágágyaira, a sziklabarlangra, figyelt a suttagásra, mely a fekvőcsarnokból szüremkedett ide, hol kúráltak, majd visszafordult a szobába, hol a hőmérő helyzetét szájában jobbítani igyekezett és aztán megint azon iparkodott, hogy karjának előrenyújtásával lehúzza csuklójáról ruhája ujját és alsókarját arcához hajlítsa. Fáradalommal és erőlködéssel, mintegy tologatással, taszigálással és topogással töltött el hat percet. Mikor azonban a szoba közepén állva maradt s még álmodozni kezdett és gondolatait szabadjára engedte, akkor az utolsó, még hátralévő perc észrevétlenül osont el, macskatalpakon, egy új karmozdulat juttatta eszébe, hogy az idő titkon tovaillant és már kicsit későn volt, a nyolcadik perc egyharmad része már elmúlt, s erre azzal a gondolattal, hogy sebj, az eredményre közönyös és nem jelentős, a hőmérőt kirántotta szájából és zavart szemmel rámeredt.

FRANCIA

Boris Vian: Venyigeszű és a plankton
részlet

Hajszálpontosan három hónappal Antiochio látogatása után, július 19-én tizenhat órakor Pharocq letette a kagylót.

Elégedett volt, remek munkát végzett, sikerült végső formába önteni két körlevéltervezetet, amelyet a Lejtmenetfékezők Országos Szövetségéhez volt intézendő a sajtukerekítés tárgykörben.

Időközben lezajlott a háború és a megszállás, de erre nem volt gondja, mert nem tudott róla. A megszállók ugyanis nem tettek kárt Párizs telefonhálózatában. Az OEK székháza is sértetlen maradt.

BELGA

Hugo Claus: Mozi után
részlet

Gyorsan mentünk, mert az eső egyre sűrűbben esett. Keze forró volt, az enyémet szorította a nadrágzsebemben. Izzadtam, az eső dobolt az arcomon. Egy szőrmebölt kirakatában a csillogó kabátok között láttam, hogy csimbókokban lóg a hajam, s ez szokatlanul brutális arcot kölcsönzött. „A kos”, gondoltam.

Az utcánkban, a mézárszék kerítését meg a tágas és üres piacot elhagyva szorososan a házak mentén futottunk, kényelmetlenül, ügyetlenül, fejünket leszegve. Mintha mindketten kerestünk volna valamit a nedves macskakövek közt, valamit a járda vízzel teli mélyedéseiben.

„Gyorsan”, mondta Andrea, és csillogott a szeme, „gyorsan, kedves”. Szaladtunk a lépcsőkön felfelé, a lábunkat meg se töröltük. A ház csendes volt, csak gumitalpú cipőm cuppogott. (Mintha minden egyes lépésnél bogarakat, tücsköket, pézsmacincéreket tapostam volna el.)

Még sosem láttam Andreát ilyen szépnek. Lihegve várt szobánk ajtaja előtt; szemöldökében, szempilláján esőcseppek bújtak meg, orrcimpái fénylettek, és hosszú, derékszögeket formáló ajkai hangtalanul mozogtak. „Gyere, gyorsan” – suttoztam, és betuszoltam a szobába. Behúztam a függönyt, és húztam Andreát magam mellé, lefelé az ágyra, de ő elfordult.

– Nem – mondta – először játszunk.

– Az egész műsort? – kérdeztem. Bólintott, komoly redőkkal a homlokán. Láttam, hogy nincs menekvés, akkor tehát először a dokumentumfilmet fogjuk eljátszani: „*Les Barrages du Lot*”.

FINN

Mika Waltari: Színühe
részlet

ÉN, Színühe, láttam egy fiút, aki az utcasarkon agyonverte apját. Láttam, hogyan támadnak szegények gazdagok ellen, istenek istenek ellen. Láttam olyan férfit, aki egykor aranyserlegből itta borát, nyomorúságában pedig térdre ereszkedve, tenyérrrel mert vizet a folyóból. Azok, akik egykor aranyat mértek, később az utcán koldultak, feleségük pedig hitvány rézkarika áráért adta el magát kifestett négereknek, hogy kenyeret vehessen a porontyainak. Szemem előtt tehát nem történt semmi új, ami pedig azelőtt megtörtént, megtörténik a jövőben is. Ahogyan az ember azelőtt sem változott, éppúgy nem változik meg a jövőben sem. Akik utánam jönnek, ugyanolyanok lesznek, mint azok, akik előttem éltek. Hogyan érthetnék hát meg az én böl-

csességemet? Miért remélném, hogy elolvassák szavaimat?

OSZTRÁK

Stefan Zweig: Ámok
részlet

A hajón, ígéretemhez híven, nem beszéltem senkinek a különös találkozásról, bár elég nehezen álltam a hallgatást. Mert a tengeren már a legjelentéktelenebb apróság is esemény, akár egy vitorlás a láthatáron, egy felszökkenő delfin, friss keletű flört vagy röpké tréfa, egyszerűen minden. Emellett gyötört a kíváncsiság, hogy a szokatlan idegenről többet is tudjak: átböngésztem a hajólistát, talán rábukkanok egy névre, melyről ráismerhetek, végigmustráltam az utasokat, hátha valamelyik kapcsolatban áll vele - egész nap idegesen és türelmetlenül jártam-keltem, s tulajdonképpen csak az estét vártam, hogy találkozunk-e újra? Rejtelmes lélektani esetek valósággal nyugtalanítóan hatnak rám, szinte lázba hoznak, hogy megfejtsem őket, s különös emberek már pusztán jelenlétükkel olyan szenvedélyes ismeretvágyat oltanak belém, melyet szinte az asszonybirtoklás vágyához kell hasonlítanom. Nagyon hosszúra nyúlt ez a nap, üresen pergett az ujjaim között, akár a homok. Korán feküdtem le: tudtam, hogy éjfélkor úgymis felébredek, felkelt az éj.

ANGOL

Oscar Wilde: A Boldog Herceg
részlet

- Messze innen - folytatta mély, zengő hangon a szobor -, jó messze, valamelyik kis utcában áll egy szomorú házacska. Ablaka éppen nyitva, és én egy asszonyt látok odabent, amint az asztal mellett ül. Arca keskeny és megviselt, keze durva és vörös, telis-tele tűszúrással, mert az asszony varrónő. Golgotavirágokat hímez éppen egy atlaszruhára, amelyet a királyné legkedvesebb udvarhölgye visel majd a legközelebbi udvari bálon. A szoba sarkában, az ágyon betegen fekszik a kisfia. Lázás, és narancsot kér. De az édesanyja nem tud mást adni neki, csak vizet, s így a kisfiú sír. Fecském, fecském, kicsi fecském, nem vinnéd-e el neki a rubint a kardom markolatáról? Lábamat ehhez a talpazathoz erősítették, magam nem tudok mozdulni.

DÁN

Hans Christian Andersen: A rendíthetetlen ólomkatona
részlet

Az ólomkatona ott állt a tűz vörös fényében, és kibírhatatlan forróságot érzett, de nem tudta, a kályha tüze hevíti-e vagy a szerelemé. A piros-kék festék is lepattogzott róla; a viszontagságos utazástól-e vagy az emésztő szomorúságtól, azt sem tudta. A táncosnót nézte, a táncosnő meg őt. A katona egyszer csak érezte, hogy olvad, de csak állt rendíthetetlenül, s keményen markolta a puskáját. Akkor kicsapódott egy

ajtó, a léghuzat fölkapta a kis táncosnőt, s az, mint egy lenge tündér, beröppent a kályha nyitott ajtaján a katona mellé, lobbant egyet, s vége volt.

CSEH

Karel Čapek: Abszolútum-gyár
részlet

Jósolgatni kezdtem, és csodákat műveltem - ismételte meg Marek komoran. - Bizonyos pillanatokban döbbenetes sugallataim támadtak. Egész világosan láttam például, hogy mi fog történni a jövőben. A te látogatásodat is megjósoltam. És egyszer az esztergapadon leszakítottam a körmömet. Ránéztem a sebes ujjamra, és abban a pillanatban új körmöm nőtt. Nyilván kívántam, mégis furcsa és... rettenetes volt. Vagy képzeld el, hogy a levegőben jártam. Ezt, tudod, levitációnak nevezik. Sohasem hittem az efféle ostobaságokban. Gondolhatod, mennyire megijedtem.

SVÉD

Selma Lagerlöf: A császár látomása
részlet

A hódolat, mellyel a boldog emberek a császárt üdvözölték, oly hangos volt, hogy az öreg Sibylla is fölébredt látomásából és meghallotta azt! Fölkelt ülőhelyéből a szikla szélén s a férfiak közé lépett. Olyan volt, mintha egy sötét felhő emelkedett volna ki a mélységből és a hegy csúcsához közelednék. Rémületes volt vénségében. Ápolatlan haja fürtös csomóban csüngött le fejről, tagjai görbék voltak, mint a fának kérge, sötét bőr takarta testét teli ráncokkal. Egyenesen a császár felé sietett, az egyik kezével megragadta karját, a másikkal pedig a távol keletre mutatott: „Lássl!” parancsolá; a császárnak felnyíltak szemei és látott. A láthatárt föltárult szemei előtt és messze keletre belátott. És vajon mit látott? Látott egy szegényes istállót barna falak között s annak kinyílt ajtajában térdeplő pásztorokat; benn az istállóban látott egy fiatal anyát térdelni kicsiny csecsemője előtt, aki ott feküdt a zizegő szalmán!

ROMÁN

Lucian Blaga: Önarckép

Lucian Blaga néma, akár a hattyú.
Honában
lényének kristályhava helyettesíti a szót.
Lelke csupa kutatás,
évszázados néma kutatás,
szüntelenül
a legvégső gyökerekig ás.
A vizet kutatja, melyből iszik a szivárvány.

A vizet kutatja,
melyből a szivárvány
szépségét és nemlétét meríti.

CIGÁNY

Choli Daróczi József: Csontfehér pengék között
részlet

Gyertyát gyújtok majd magamnak,
tenyeremre terítem,
hogy a ragyogás megmaradjon nekem.
Küszöböm nem lesz,
keresztet sem vetek:
csillagárboccal készülök,
egyszál magam,
éledő zsarátok kíséretével,
csontfehér pengék között.

PORTUGÁL

Fernando Pessoa: Én soha nem őriztem nyájakat
részlet

Gondolkodva költeményeket rovak egy benső papírra,
S pásztorbotot érzek a kezemben,
Látom szavaimat, mint újságkivágásokat,
Megjelenni egy dombtetőn,
Elnézem a nyájamat, és látom a gondolataimat,
Elnézem a gondolataimat és látom a nyájamat,
Tétován mosolygok, mint aki nem érti, amit néki mondanak,
És mégis úgy tesz, mintha értené.

128 36 109

7. Intézmények

Mely országok között jött létre eredetileg a schengeni megállapodás?

- 1.) A 12 EU-s ország között.
- 2.) A Benelux államok között.
- 3.) A Benelux államok, Franciaország és Németország között.

Melyik évben írták alá?

- 1.) 1990
- 2.) 1985
- 3.) 1977

Mikor lépett érvénybe a Schengeni Egyezmény?

- 1.) 1995
- 2.) 1990
- 3.) 1993

Milyen célból jött létre az egyezmény?

- 1.) Harmadik ország állampolgárainak uniós letelepedését szabályozza.
- 2.) Biztosítja az EU belső határainak ellenőrzés nélküli átlépését.
- 3.) Diákoknak biztosítja azt a lehetőséget, hogy más tagállamban tanuljanak.

Mit jelent a munkavállalók esetében a „szabad mozgás” joga?

- 1.) Szabad letelepedést és munkavégzést jelent, melyhez többletjogként a minden más területen megnyilvánuló egyenlő bánásmód biztosítása is társul.
- 2.) Szabad letelepedést és munkavégzést jelent többletjogok nélkül.
- 3.) Szabad letelepedést és munkavégzést jelent bizonyos többletjogokkal, ahol az egyenlő bánásmód nem terjed ki a szociális jogosultságok területére.

Mennyi ideig tartózkodhat egy munkanélküli másik tagállamban?

- 1.) Aki munkanélküli, az nem tartózkodhat más tagállamban.
- 2.) Egy évig tartózkodhat munkanélküliként másik tagállamban, utána vissza kell térnie a munkanélkülivé válás helye szerinti országba.
- 3.) Ha 3 hónapon belül nem talál munkát, vissza kell térnie abba az országba, ahol munkanélkülivé vált.



8. Képek Európából

